

ЗВ'ЯЗОК РІВНЯ ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ З ВЛАСТИВОСТЯМИ ТЕМПЕРАМЕНТУ СТАРШОКЛАСНИКІВ

У наш час для старшокласників, які знаходяться на етапі, коли потрібно вирішувати свою подальшу долю, обирати свій шлях є досить важливим вміння раціонально осмислювати задачі, що постають перед ними в теперішньому і майбутньому, а також ефективно виконувати діяльність будь-якого роду. Перед ними постає питання вибору професії, за якою вони бажають отримати вищу освіту, а в подальшому і мати можливість влаштуватися на роботу за обраною спеціальністю. Тому для них є актуальною можливість навчитися та вміти керувати своєю поведінкою та емоціями (зокрема, їх виявом та стійкістю емоційних проявів) залежно від власного типу темпераменту та його особливостей.

Зрозуміло, що людина пізнає зовнішнє середовище, активно впливає на нього та водночас суб'єктивно переживає своє ставлення до предметів і явищ реального світу, що обумовлюється афективною сферою особистості, сферою емоцій та почуттів. Емоції визначають як особливий вид психічних процесів, що виражають в переживаннях людини її ставлення до навколишнього світу і до самої себе.

Таким чином, в залежності від потреб старшокласників, емоції безпосередньо дозволяють оцінити важливість об'єктів та ситуацій, що діють на них, а також виконують функції зв'язку між особистими потребами та дійсністю, що їх оточує.

У контексті емоційного реагування на фактори зовнішнього і внутрішнього середовища виділяють поняття емоційних властивостей особистості, до числа котрих зараховують феномен емоційної стійкості. Емоційна стійкість – це властивість особистості, що забезпечує гармонійну взаємодію між всіма компонентами діяльності в емоціогенній ситуації, сприяє її успішному виконанню. У зв'язку з цим, на нашу думку, доцільно досліджувати певні психофізіологічні аспекти, що здійснюють вплив на емоційну сферу старшокласників, зокрема, на емоційну стійкість і важливим таким аспектом ми виокремили темперамент.

Темперамент – вроджена стійка властивість людської психіки, одна з найважливіших структурних одиниць психодинамічної організації психічної діяльності, що визначає реакцію людини на інших людей та на події, що з нею відбуваються.

Сучасна наука бачить у вченні про темпераменти відголос ще античної класифікації чотирьох типів психічного реагування в поєднанні з інтуїтивно поміченими типами фізіологічних та біохімічних реакцій індивідуума. В наш час концепцію 4 темпераментів підкріплюють поняттями «гальмування» та «збудження» нервової системи.

Емоційна сфера старшокласників складна та різнобарвна. Вона стає більш насиченою та гнучкою порівняно із емоційною сферою підлітка, зростає її керуваність та контрольованість. Зменшується вміст афективних реакцій, емоційне життя є інтенсивним, хоча стає менш бурхливим і більш стабільним. Так, юнаки та дівчата, незалежно від типу нервової системи, значно стримані й врівноважені

порівняно з підлітками.

В емоційному портреті старшокласника все більш помітними стають індивідуально-типологічні особливості. Дозрівання темпераменту зумовлює його вплив на процес емоційного життя. Серед школярів чітко вирізняються екстравертовані та інтравертовані типи. У вольовій сфері зростає рівень свідомого самоконтролю, пов'язаного із прагненням відповідати вимогам групи. Водночас, рівень самоконтролю ще нестійкий і ситуативний. У різних ситуаціях один і той же старшокласник може поводитись досить непередбачувано. Бракує старшокласнику і вміння докладати систематичні зусилля при подоланні перешкод, що виявляється як слабкість волі, залежність від зовнішніх впливів. При нервово-психічних навантаженнях самоконтроль старшокласника значно знижується, що пояснюється певною емоційною нестійкістю.

Отже, ми можемо зробити висновок, що через доволі малу кількість досліджень темпераменту саме у зв'язку з емоційною стійкістю (в нашому випадку – старшокласників), в подальшому є актуальним та доцільним проведення емпіричного дослідження за даною темою.

Науковий керівник: Лич О. М., канд. психол. наук, доцент